

Nota Vlaamse Regionale

Analyse: De Vlaamse regering bereikt een akkoord over de hervorming van de kinderbijslag

De Vlaamse regering hakte uiteindelijk de knoop door over de hervorming van de Vlaamse kinderbijslag. Het is duidelijk dat het nieuwe systeem een compromis vormt tussen de eisen van de 3 regeringspartijen: een hoog basisbedrag als eis van N-VA, een inkomensgerelateerde sociale toeslag waar CD&V voor pleitte en een geheel vernieuwde 'participatietoeslag' als toegeving naar OpenVLD op de eis om de kinderbijslag te linken aan de deelname aan het (kleuter)onderwijs. Op dit laatste na waren dit de voorstellen zoals opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord.

Hierbij een overzicht van de concrete hervormingen:

Het nieuwe systeem zal van toepassing zijn op kinderen die geboren worden **na 1 januari 2019**. Voor kinderen die voor 2019 geboren zijn blijft de oude regeling dus van kracht. Dit betekent dus ook dat een gezin dat bestaat uit kinderen die voor en na 2019 geboren zijn, gebruik zullen moeten maken van zowel het oude, als respectievelijk het nieuwe systeem.

Het groeipakket

De kern van de hervorming bestaat uit een 'groeipakket' dat bestaat uit een vast startbedrag, een gelijk basisbedrag een sociale toeslag, een zorgtoeslag en een participatietoeslag.

1. Een startbedrag

Elk kind ontvang een **eenmalige premie van 1100 euro per kind** bij een geboorte of adoptie. Dit bedrag vervangt de huidige geboortepremie.

2. Een universeel basisbedrag

In het nieuwe systeem wordt voor elk kind, ongeacht het statuut van de ouders, een basistoeslag van **160 euro per kind** toegekend. Dit betekent dat er wordt afgestapt van zowel de rangorde als de leeftijdstoelag. In het oude systeem stijgt het bedrag per kind naarmate een gezin uit meer kinderen bestaat. (€92,09 per maand voor het 1^e kind, €170,39 per maand voor het 2^e kind en €254,4 per maand vanaf het 3^e kind¹).

3. De sociale toeslagen

Bovenop de basistoeslag wordt een sociale toeslag toegekend voor gezinnen met een laag inkomen. De sociale toeslagen worden in het nieuwe systeem gelinkt aan het gezinsinkomen en de grootte van het gezin. Momenteel is de sociale toeslag nog afhankelijk van het statuut van de ouder (werkloze, gepensioneerde, eenouder) en het inkomen, wat betekent dat bijvoorbeeld tweeverdieners met een laag inkomen in het oude systeem geen sociale toeslag ontvangen.

¹ Bedragen geldig vanaf juni 2016

In het nieuwe systeem zien de sociale toeslagen er als volgt uit :

- Voor een gezinsinkomen lager of gelijk aan 29.000 euro bruto per jaar:
 - + 50 euro per maand voor het eerste en het tweede kind
 - + 80 euro per maand vanaf het derde kind
- Voor een gezinsinkomen lager dan 60.000 euro bruto per jaar:
 - + 60 euro per maand vanaf het derde kind.

Belangrijk hierbij is dat de regeling in verband met de sociale toeslag vanaf 2019 voor alle kinderen in werking zal treden, en dus niet enkel voor die kinderen die na 2019 worden geboren. Deze transitie maatregel vormt de enige uitzondering op het feit dat de nieuwe regeling enkel van toepassing is op kinderen die na 01/01/2019 geboren worden.

4. Een zorgtoeslag

Net als in het oude systeem ontvangen wezen, kinderen die opgroeien in een pleeggezin of kinderen met een specifieke zorgbehoefte een bijkomende toeslag. Wezen ontvangen in het nieuwe systeem € 160 per maand, halve wezen €80 euro per maand en pleegkinderen ontvangen €61 euro per maand.

Voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte wordt een bedrag toegekend afhankelijk van de specifieke nood van het kind.

5. Een participatietoeslag

Volledig nieuw aan de hervorming van de kinderbijslag is de participatietoeslag die zal worden toegekend aan ouders van kinderen die ingeschreven zijn in het onderwijs of de kinderopvang. Dit is uniek in het systeem daar de kinderbijslag voor het eerst aan specifieke voorwaarden wordt gekoppeld, namelijk de deelname aan onderwijs.

De participatietoeslag wordt onderverdeeld in een *universele participatietoeslag* enerzijds en een *selectieve participatietoeslag* anderzijds. Het universele systeem is –mits een aantal voorwaarden- van toepassing op elk kind, terwijl de selectieve toeslag gericht is naar kinderen uit kwetsbare gezinnen. De selectieve participatietoeslag vormt eigenlijk de vervanger van de huidige schooltoelage. Op die manier slaan onderwijs en welzijn de handen in elkaar door de schooltoelagen te integreren in de kinderbijslag.

Universele participatietoeslag

Kinderopvang (0-2 jaar)	€ 20 per jaar	Bij inschrijving in de kinderopvang
	€ 3,17 per dag kinderopvangtoeslag	Kinderen die ingeschreven zijn in voorschoolse kinderopvang met een niet-inkomensgerelateerd tarief.
Kleuteronderwijs (3-5 jaar)	€ 150 per jaar	In het eerste jaar van het kleuteronderwijs
	€ 150 per jaar	In het tweede jaar van het kleuteronderwijs <u>Voorwaarde</u> : aanwezigheid kunnen aantonen in het eerste kleuterjaar van minstens 100 halve dagen.

Basisschool (vanaf 5 jaar)	€ 35 per jaar	
Middelbaar onderwijs (vanaf 12 jaar)	€ 50 per jaar	
Vanaf 18 jaar	€ 60 per jaar	

Een selectieve participatietoeslag

Ouders in kwetsbare gezinnen zullen aanspraak kunnen maken op een selectieve participatietoeslag. Op die manier wordt de huidige schooltoeslag die in het kleuter- lager en secundair onderwijs toegekend vervangen door een selectieve participatietoeslag die ook afhankelijk wordt van de gezinsgrootte en het inkomen van de ouders.

3- 5 jaar	Gemiddeld 98 euro per jaar (t.o.v. 93 euro per jaar schooltoelage)
6-12 jaar	Gemiddeld 194 euro per jaar (t.o.v. 130 euro per jaar schooltoelage)
12-18 jaar	Gemiddeld 630 euro per jaar (t.o.v 442 euro schooltoelage)

De toekenning van de participatietoelagen zal naar de toekomst toe ook automatisch gebeuren.

Belangrijk om weten is dat het systeem van de studiebeurzen (voor het hoger onderwijs) hier in het akkoord nog niet wordt geïntegreerd. Wel is het zo dat naar de toekomst toe ook HBO5 opleidingen (graduaten) recht zullen hebben op een studietoelage.

[Indexering?](#)

Door de 6^e staatshervorming werd een budget van 3,4 miljard naar Vlaanderen overgeheveld voor de kinderbijslag. Hoewel initieel van een ‘budgetneutrale operatie’ werd uitgegaan blijkt de voorgestelde hervorming in de praktijk toch nood te hebben aan een hoger budget. In 2016 wordt de kinderbijslag wel geïndexeerd, maar de komende jaren² zal **een indexesprong** plaatsvinden om de dure hervorming te kunnen financieren. Ook vorig jaar werden de kinderbijslagen niet geïndexeerd. Deze indexesprong moet de Vlaamse regering 70 miljoen euro per jaar opbrengen, een mooi spaarpotje dat dus wordt geïnvesteerd om het systeem bijkomend te financieren.

[De uitbetaling van de kinderbijslag](#)

Qua uitbetaling zou zoveel mogelijk gestreefd worden naar een automatische toekenning van rechten om efficiëntiewinsten te boeken.

Er komt een nieuwe EVA (extern verzelfstandigd agentschap) en maximaal 4 private uitbetalingsinstellingen (de huidige kinderbijslagfondsen) die zullen instaan voor de uitbetaling van de kinderbijslag. Kind& Gezin wordt de regisseur van het beleid.

² Het is nog niet duidelijk of de indexesprong zou toegepast worden in 2017 of 2018

Simulaties

	Kinderbijslag oud systeem³	Kinderbijslag nieuw systeem⁴
Een werkend koppel met 1 kind (12 jr) (gezinsinkomen van 68.000 per maand)	114,23 euro p/m	164,1 euro p/m
Een werkend gezin met 2 kinderen (6jr en 13jr) (gezinsinkomen van 65.000 euro per maand)	312,64 euro p/m	327 euro p/m
Een gezin met 2 kinderen (2jr en 4 jr). Vader is werkzoekende en moeder werkt deeltijds.	331,78 p/m	423,2 euro p/m
Een alleenstaande voltijds werkende moeder met 3 kinderen waarvan de oudste hoger onderwijs volgt (9jr, 11 jr en 19 jr). (gezinsinkomen van 2200 bruto/1550 netto per maand)	727,81 euro p/m	733,7 euro p/m
Een gezin met 3 kinderen waarvan 2 studeren in het hoger onderwijs (15jr, 20jr en 22jr)	643,19 p/m	494,1 euro p/m
Een gezin met 4 kinderen en een gemiddeld inkomen (12 jr, 13jr, 16jr en 17 jr)	923,86 p/m	656,4 p/m

In de simulaties is het duidelijk dat de hervorming voornamelijk de gezinnen met 1 à 2 kinderen ten goede zal komen. Echter de grotere gezinnen en in het bijzonder de grote gezinnen met tieners of studerende kinderen, gaan er aanzienlijk op achteruit en dit zelf tot een paar honderden euro's per maand.

Ook opvallend is de slechts beperkte stijging (+ 5,89 euro) voor de alleenstaande moeder met 3 kinderen. Nochtans verdient dit gezin een inkomen onder de armoederisicodrempel⁵, terwijl een welstellend koppel met 1 kind er met bijna 50 euro op vooruit zal gaan.

Conclusie : een dure, inefficiënte en te weinig ambitieuze hervorming

Zoals enigszins werd voorspeld maakt het nieuwe systeem komaf met de rangorderegeling en de leeftijdstoelage. Vooral dit laatste valt sterk te betreuren. Uit verschillende studies blijkt echter dat de kosten van kinderen wel degelijk toenemen naarmate het kind ouder wordt. Vrij tegenstrijdig met het principe dat ervan uitging dat de kinderbijslag een compensatie moet vormen voor de kosten van de opvoeding van kinderen. Indien kosten stijgen naarmate de leeftijd van kinderen toeneemt betekent dit dus dat ouders van kinderen in het hoger onderwijs verhoudingsgewijs meer uit hun loon zullen moeten putten om de kosten van hun kinderen te compenseren. Dit naast de recente stijging van het inschrijvingsgeld voor het hoger onderwijs dat vorig jaar al door diezelfde regering werd ingevoerd. Uit de cijfers blijkt dan ook dat grote gezinnen met oudere kinderen het meest nadeel ondervinden aan het vernieuwde systeem.

³ Zonder rekening te houden met de indexatie in 2016 (basisbedrag + leeftijdstoelage + eventuele sociale toeslagen)

⁴ Basisbedrag + eventuele sociale toeslag + universele schooltoelage pro rata

⁵ Voor dit gezin komt de armoederisicodrempel op 2061,5 euro netto per maand. Bron : EU- SILC 2014 (http://statbel.fgov.be/nl/statistiek/cijfers/arbeid_leven/eu-silc/armoede/)

Daarnaast had de hervorming van de kinderbijslag een mooie kans geweest om het steeds toenemende percentage aan kinderarmoede in ons land in te perken. Door de lange overgangperiode zal de kinderbijslag momenteel ook niet kunnen worden ingezet voor de huidige gezinnen in armoede, voor hen blijft het oude systeem immers nog jarenlang doorlopen. Een hoog basisbedrag van 160 euro per kind maakt het ook niet mogelijk om binnen dit budget meer middelen in te zetten voor de sociale toeslagen. Op die manier creëert het systeem Mattheuseffecten doordat welgestelde gezinnen met 1 kind er goed op vooruit gaan, terwijl de winst slechts beperkt is bij alleenstaande werkende ouders met 3 kinderen.

We kunnen ons ook wel sterk de vraag stellen of een dergelijke lange overgangperiode wel tegemoet komt aan de initiële doelstelling van de hervorming om het systeem te vereenvoudigen. Op de manier zoals het systeem nu zal worden hervormd, blijven we nog tot 2043 beide systemen garanderen. Efficiëntiewinsten?

Positief is echter wel de hervorming van de sociale toeslagen naar een inkomensgerelateerd systeem in plaats van een systeem op basis van het statuut van de ouder. Op die manier zullen bijvoorbeeld ook tweeverdieners met een laag inkomen ('the working poor') vanaf 2019 aanspraak kunnen maken op een sociale toeslag. Belangrijk hierbij is echter – en dit werd nog niet beslist- dat er voor de berekening van de sociale toeslagen zal gekeken worden naar het globale inkomen en vermogen van een gezin.

Hoewel er wel een aantal positieve aspecten aan de hervorming werden gekoppeld, mocht het nieuwe systeem toch ambitieuzer zijn door meer middelen te voorzien voor sociale toeslagen ten koste van het (te) hoge basisbedrag, de leeftijdstoelage onvoorwaardelijk te garanderen en de overgangperiode enigszins te beperken in de tijd. Bijkomend worden de gezinnen in 2017 of 2018 nogmaals getroffen doordat de kinderbijslagen opnieuw niet zal worden geïndexeerd.